

Overgenomen uit: Begijnhofkrant 36: 14 - 15

LOFDICHT TER GELEGENHEID VAN EEN GOUDEN JUBILEUM

van een "juffrouw" op het Turnhoutse Begijnhof

Hugo Vanden Bossche & Johan Van Gorp

Aan Juffrouw Elisabeth Van Eupen

Overste van het Begijnhof
te Turnhout, bij haar

GOUDEN JUBILEUM

28 Sept. 1886

—

28 Sept. 1936

1.

Nu zingen wij te gaar
Bij 't Gouden Jubeljaar
Van Groot-Juffrouw.
En vlechten haar een kroon
Van gouden lauwrēn schoon
Als welverdienden loon
Voor deugd en trouw.

2.

Pas zestien jaren oud
Nam zij 't besluit zoo stout
Begijn te zijn !
En meer dan twintig jaar
Kwam eene kinderschaar
Ter school om les bij haar
Is dat niet fijn !

3.

Aan les en tucht gewoon
Kreeg zij voor nieuwen woon
't Noviciaat
En leerde zacht en vroom
Begijntjes, zonder schroom
Nagaan hun levensdroom :
Sint Begga's pad.

4.

Zoo deeglijk voorbereid
Werd in haar hand geleid
Het Groot-Gezag
En daarom viēren wij,
Begijntjes fier en blij
Het heerlijk feestgetij
Van dezen dag !

Grootjuffrouw Anna Elizabeth Van Eupen en haar familie in 1936 bij de viering van haar gouden jubileum.

Zij werd als vijfde kind in Turnhout op 19 juli 1869 geboren. Haar ouders waren de kantoorbediende en later reiziger Alfonsus Michael van Eupen (° Eindhoven 02.10.1841 – † Antwerpen 07.09.1883) en Anna Maria Francisca van de Vliet (° Turnhout 09.04.1835 – † Turnhout 08.04.1875).

Op 16-jarige leeftijd, wat toen de minimumleeftijd was, trad ze in op het begijnhof van Turnhout, waar ze op 28 september 1886 werd geprofest (ze was toen nog maar 17 jaar oud) en op 28 maart 1933 werd verkozen als grootjuffrouw. Die rol zou ze tot aan haar dood op 11 maart 1953 blijven vervullen. Ze werd op 19 maart 1953 opgevolgd door de in Rotterdam geboren Joanna de Boer († 28.01.2002), de laatste begijn en grootjuffrouw van het Turnhoutse begijnhof.

Van in de 13de eeuw was de opperste meesteres (het ‘opperhoofd’) van een begijnhof de ‘grootmeesteres’ of ‘grootjuffrouw’, zoals ze later genoemd werd. In een aantal begijnhoven werden de begijnen ‘juffrouwen’ genoemd, in andere moesten de conventmeesteressen met ‘juffrouw’ worden aangesproken. In Turnhout werden blijkbaar andere titels gebruikt. Volgens Adriana van Miert, geboren in Ginneken, een wijk van Breda, op 29 oktober 1861 en overste op het begijnhof van Turnhout van 6 april 1909 tot aan haar overlijden op 14 maart 1933, werd de overste ‘juffrouw’ genoemd en de begijnen werden zoals in de zusterkloosters als ‘zuster’ aangesproken. Op haar doodsprentje staat wel degelijk:

TER ZALIGE GEDACHTENIS VAN JUFFROUW

ADRIANA VAN MIERT

Overste van het Begijnhof te Turnhout

Maar blijkbaar was de titulatuur niet zo belangrijk. In het hierboven afgebeelde huldegedicht, opgedragen aan de opvolgster van juffrouw van Miert, staat “Juffrouw Elizabeth Van Eupen – Overste van het Begijnhof”. Maar op haar doodsprentje wordt ze “zuster” genoemd:

Bid voor de ziel van zaliger

ZUSTER ANNA ELISABETH VAN EUPEN

Overste van het Begijnhof te Turnhout

“En meer dan twintig jaar kwam een kinderschaar ter school om les bij haar...” Zo staat het in het huldegedicht. Op deze foto, genomen rond 1900, staat ‘zuster’ van Eupen samen met de één jaar oudere juffrouw Bertha Giesen, afkomstig uit Maashees (behoort sinds 1998 bij de gemeente Boxmeer in Nederland). Het schoolhouden op het Turnhoutse begijnhof heeft geduurd tot 1912. Er kwam een einde aan, omdat de lesgevende begijnen in die tijd niet meer konden voldoen aan de eisen die aan de Belgische leerkrachten werden gesteld.

Hugo Vanden Bossche en Johan Van Gorp

Literatuur

- Archief Begijnhofmuseum Turnhout: *Regels ende statuten van den beggijnhove*
- Stabel, H.: *Scholen op het Begijnhof in Turnhout*, *Begijnhofkrant* nr. 27, 13 – 14, 2010
- Van Gils, J.: *Noordbrabantse begijnen in het Begijnhof van Turnhout*, *De Brabantse Leeuw*, 6, 191 – 205, 1985
- Van Miert, A.J.: *Het Begijnhof van Turnhout*, Drukkerij H. Keuppens – Van Steenbergen (anastatische herdruk, Stadsarchief Turnhout, 2002), 1923